

1. מבוא: מעגלי זהות: עמיות ציונות, ישראליות

סילבוס

- ◀ זיכרמן, חיים וטרוי, גיל. **מבוא לקורס עמיות (טרם פורסם)**
- ◀ כוכבי, נגה. "עמיות יהודית: מושג במלכודת", **מורשת ישראל**, גליון 18, 2020. עמ' 185-208.
- ◀ לרון, דינה, מיטלברד, דוד. "יהודי התפוצות הם אחינו: סוגיות של זהות ועמיות יהודית בקרב צעירים ישראלים", **עיונים בחינוך: סדרה חדשה**, 7/8, נובמבר 2013. עמ' 76-98.
- ◀ מגיד, שאול. "התתכן יהודיות יציבה? ההכרח והקושי בהמשגת היהודי", **דעת: כתב עת לפילוסופיה יהודית וקבלה**, כרך 85, 2018. עמ' 7-16.

סילבוס

2. העם היהודי: מי אנחנו?

- Sergio DellaPergola, Jewish Demography: Fundamentals of the Research Field, Studies in Contemporary Jewry, an annual XXVII, edited by Uzi Rebhun, 2014. Pp 3-36
- בלפר אלה, **זהות כפולה: על המתח בין ארציות לרוחניות בעולם היהודי**, רמת גן תשס"ד. עמ' 184-200.
- קפלן, מרדכי מנחם. "על רקונסטרוקציה של מושג העם היהודי", **עיונים בתקומת ישראל**, 13, 2003. עמ' 97-113. (המקור באנגלית, תורגם על ידי מיה מבורך)
- Mordecai m. Kaplan, Judaism As a Civilization: Toward a Reconstruction of American-Jewish Life, Philadelphia and New York, 1981
- רייט, ג'ייקוב. "הראשית העגומה של העם היהודי", **תכלת: כתב-עת למחשבה ישראלית**, 42, 2011. עמ' 60-74
- שאמה, סיימון. **הסיפור של היהודים: להשתייך**, 1482-1900 כרך ב', תל-אביב, 2021.

סילבוס

3. יהדות אז והיום: מהי יהדות?

- ◀ ביאל, דוד. **לא בשמים: מסורת המחשבה היהודית החילונית**, ירושלים, 2011. עמ' 26-28
- ◀ יצחקי, ידידיה. **בראש גלוי: יהדות כתרבות – היבטים חדשים**, רעננה, 2011. עמ' 231
- ◀ לאו, בני. "מדינה יהודית - רואה פני אדם", בתוך: **75 פנים למדינה יהודית**, ברק, אהרון, ריינהרץ, יהודה, שטרן, ידידיה (עורכים), ירושלים, 2023. עמ' 232-236
- ◀ שביד, אליעזר. **תולדות ההגות היהודית במאה העשרים**, תל אביב, 1990. פרק ג' מגילת העצמאות
- ◀ בן ישראל, חדוה. "דת ולאומיות", בתוך: אליעזר בן רפאל, אבי בראלי, מאיר חזן ועופר שיף (עורכים), **היהודים בהווה: כינוס ופיזור בהוקרה ליוסף גורני**, ירושלים: יד יצחק בן צבי, 2009. עמ' 3-12.
- ◀ דובנוב, שמעון. **מכתבים על היהדות הישנה והחדשה**, תל אביב: דביר, 1937, עמ' 5-38, 103-96.
- ◀ דון-יחיא, אליעזר. "דת, זהות לאומית ופוליטיקה: המשבר בשאלת 'מיהו יהודי' – 1958" בתוך: מרדכי בר און וצבי צמרת (עורכים), **שני עברי הגשר: דת ומדינה בראשית דרכה של ישראל**, ירושלים: יד יצחק בן צבי, 2002, עמ' 88-143
- ◀ פורת, יהושע. שביד, "אליעזר. דו שיח על הזהות היהודית-ישראלית", **עיונים בתקומת ישראל**, כרך 1, 1991. עמ' 3-11. ([כאן](#))
- ◀ ריינהרץ, יהודה. "הציונות כזהות יהודית", בתוך: אניטה שפירא, יהודה ריינהרץ, יעקב הריס (עורכים), **עידן הציונות**, ירושלים: מרכז זלמן שזר, תש"ס, עמ' 37-44.
- ◀ [Toward a Reconstruction of Mordecai M. Judaism as a Civilization, Kaplan \(1934\) American-Jewish Life, The Macmillan Company, NY](#)

4. היצירה היהודית: מהי התרומה היהודית לעולם? סילבוס

◀ זקס, יונתן. **רדיקלית אז, רדיקלית עכשיו: מורשת הדת העתיקה בעולם**, ירושלים,

2007. (מבחר פרקים)

◀ קפלן, מרדכי. **דת האומיות המוסרית: תרומת היהדות לשלום העולם**, ירושלים, 1975.

◀ שגיא, אבי. **עם, מולדת וספר: על הטקסטואליזציה של העם היהודי**, ירושלים, 2021.

סילבוס

5. מהו סוד הקיום היהודי?

- ◀ אליאור, רחל. "לשון הקודש ולשון החול", **כיוונים חדשים** 31-32, תשע"ד-תשע"ה 2014-2015
- ◀ בן שלמה, יוסף. "זיקת העם היהודי לארץ ישראל", **רליגיה: בית למחשבה דתית**, כרך 1, גיליון 6, מרכז קדם, 2023, עמ' 25 - 38. **פסיק, הספרייה הדיגיטלית.**
- ◀ גינצבורג, אשר (אחד העם), שבת וציוניות ([כאן](#))
- ◀ גרינשטיין, גידי. **סוד הקיום היהודי**, תל אביב, 2014. עמ' 110-218
- ◀ טרואן, אילן. פינקוס, בינימין. (עורכים), **סולידריות יהודית לאומית בעת החדשה**. באר-שבע, 1988. עמ' 3-18
- ◀ צמרת, צבי. "להיות עם חולה או להיות עם רב חוליות?", **אתרים**, 2010.
- ◀ פירון, שי. **ישראל השלישית: בין ממלכתיות למסורתיות קווי היסוד להתחדשות ישראלית**, תל אביב, 2021.

6. ציונות ועמיות: ארגון מחדש של העם היהודי

סילבוס

- Sergio DellaPergola, **Jewish Demography: Fundamentals of the Research Field**, Studies in Contemporary Jewry, an annual XXVII, edited by Uzi Rebhun, 2014. Pp 3-36
- טאוב, גדי. **מהי ציונות**, תל-אביב, 2010. עמ' 15-33 ([כאן](#))
- יהושע, א"ב. "מיהו ציוני", **הארץ**, 14/5/2013. ([כאן](#)).
- כצנלסון, ברל. "אדמה לעם ורוח לעם", **כתבי ברל**, כרך 12, הוצאת פועלי ארץ ישראל, תש"י. 46-55. ([כאן](#))
- אבינרי, שלמה. **הרעיון הציוני לגווניו: פרקים בתולדות המחשבה הלאומית היהודית**, תל אביב: עם עובד, תשמ"א, עמ' 247-257.
- אלמוג, שמואל. **לאומיות, ציונות, אנטישמיות: מסות ומחקרים**, ירושלים: הספרייה הציונית, 1992, עמ' 25-43.
- עופר, דליה, "הגירה ועלייה: היבטים חדשים של מדיניות יהודית", **קתדרה: לתולדות ארץ ישראל ויישובה**, תשנ"ה (75). עמ' 142-173.

7. העם היהודי ומדינת ישראל: איך מנהלים מדינה יהודית ודמוקרטית? סילבוס

- ◀ ברנדייס, יהודה. **יהדות וזכויות אזרח: המסורת האזרחית בישראל**, ירושלים, 2019. עמ' 11-40
- ◀ שטרן, ידידיה. "משבר הזהות של מדינת ישראל", **תרבות דמוקרטית** 14, 2012. עמ' 256-275
- ◀ גלזמן, מיכאל. **שירת הטבועים: המלנכוליה של הריבונות בשירה העברית בשנות החמישים והשישים**, ראשון לציון, 2018. עמ' 37-64.
- ◀ רחום, אילן. **חזרה לפוליטיקה: המדינה, לאומיות וריבונות**. ירושלים, 2009.
- ◀ שיון, יוסי. **המאה הישראלית והישראליות של היהדות**, ראשון לציון, 2019. עמ' 297-310

- ▶ אטינגר, שמואל. "שנאת ישראל ברציפותה ההיסטורית". בתוך: אלמוג שמואל (עורך) **שנאת ישראל לדורותיה**, ירושלים, 1980. עמ' 11-25.
- ▶ אלמוג, שמואל. **הנקודה היהודית: יהודים בעיני עצמם ובעיני אחרים**, בני ברק, 2002. עמ' 9-16. ([כאן](#))
- ▶ בורוכוב, בער. "הנחות יסוד לשאלת היהודית", **כתבים נבחרים**, כרך א': לחקר שאלת היהודים, 1940. עמ' 34-43. ([כאן](#))
- ▶ טאגייף, פייר-אזרה. **היהודופוביה החדשה**, ירושלים, 2010. עמ' 15-54.
- ▶ פרץ, דורון. **למה דווקא היהודים? מבט חדש-ישן על שנאת ישראל**. ירושלים, 2024. עמ' 29-39.
- ▶ רבינוביץ, חיים ראובן. "לתולדות שנאת-ישראל באמריקה", **שנה בשנה**, 1987. ([כאן](#))

9. תרומת מדינת ישראל לתפוצות: האם זו אחריות שלנו? סילבוס

- ◀ פרידמן, שוקי. "מעמדת החוקתי של ה'תפוצות' בישראל: מהצהרה להתחייבות", **מאמרים על חוק-יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי**, ירושלים, 2021. (כאן)
- ◀ מסמך הכנה לקראת הדיון ביום 13.10.2017 - הצעת חוק-יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי. https://fs.knesset.gov.il/20/Committees/20_cs_bg_391957.pdf
- ◀ יוסי ביילין, **מותו של הדוד מאמריקה**, משכל, תל-אביב, 1999.
- ◀ יוסי מלמן, הזרוע הארוכה: האם המוסד יחזור להגן על קהילות יהודיות בעולם?, מעריב, 17.1.2015.
- ◀ שחר, יורם. "סעיף 6א): המדינה תשקוד על הבטחת שלומם של בני העם היהודי ושל אזרחיה הנתונים בצרה ובשביה בשל יהדותם או בשל אזרחותם", **מאמרים על חוק-יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי**, ירושלים, 2021. (כאן)
- ◀ הודרמן, שירה. "תפקידה של ישראל מול יהודי התפוצות במצבי משבר", **דעות: נאמני תורה ועבודה**, 93, יוני-יולי, 2020. (כאן)

10. תרומת התפוצות למדינת ישראל: האם זו אחריות שלהם? סילבוס

- ◀ קפלן, מרדכי, לחידוש פני הציונות (תרגום לספר The New Zionism)
- ◀ מיפוי תרומת יהדות התפוצות במלחמת חרבות ברזל, מנהלת עמי, 2024. (כאן)
- ◀ אוריון אסף. עילם, שחר. **יהודי ארצות הברית והבטחון הלאומי של ישראל**, המכון למחקרי ביטחון לאומי, 2018. (כאן)
- ◀ בקר, אבי. "דיפלומטיה ללא ריבונות: פעולות ההצלה של הקונגרס היהודי העולמי", בתוך: פינקוס בינימין ואילן טרואן (עורכים), **סולידריות יהודית לאומית בעת החדשה**. באר-שבע, 1988. עמ' 304-318
- ◀ Dror. Yehezkel. Diaspora-Israel relations: a Long-Term Perspective, Israel Studies, vol. 17, no.2 (2012) pp 86-91

- ◀ מסכת המכתבים בין בלאושטיין לבן גוריון
- ◀ לביא, אהרון אריאל, אנחנו ואנחנו: זהות ישראלית בתפוצות ובישראל, **השילוח**, 9, 2018.
([כאן](#))
- ◀ קליין-הלוי, יוסי. **איזונים ובלמים: יהודי ישראל והתפוצות זקוקים זה לזה**, אתר מכון שלום הרטמן 2021. ([כאן](#))

- ◀ גיל, אבי ווילף, עינת. **2030: עתידים חלופיים לעם היהודי**, ירושלים: המכון למדיניות העם היהודי, 2010. עמ' 71-83
- ◀ זיסר, ברוך. ליבמן, ישעיהו. **לבחור בחיים: אסטרטגיות לעתיד יהודי**, תרגום מאנגלית: אלון אשפר, רמת-גן, 2004. עמ' 145-175
- ◀ בן חיים, ליאור, בן רפאל, אליעזר. "האם יש עתיד ליהודיות?", בתוך: **זהויות יהודיות בעידן רב-מודרני**, רעננה, 2006. עמ' 351-353
- ◀ Hazony, David. Jewish priorities: **sixty-five proposals for the future of our people**. New York, 2023

13. פרק סיום

סילבוס

- ◀ סולובייצ'יק, יוסף דב. קול דודי דופק, ירושלים, 1976. עמ' 21-28.
- ◀ אקרמן, ארי, טרנר, יוסף. ציון והתפוצות: עבר, הווה ועתיד, ירושלים, 2023
- ◀ שביד, אליעזר. מיהדות לציונות, מציונות ליהדות – מסות, ירושלים תשמ"ד. עמ' 247 – 266.
- ◀ שגיא, אבי. העת הזאת: הגות יהודית במבחן ההווה, רמת גן, 2017. עמ' 17-35